

Qeyri-standart dərslər təlimin effektivliyini artırır

Müasir cəmiyyət davamlı inkişaf edir və dəyişir. Təhsil sistemi də cəmiyyətin və dövlətin tələbatlarını ödəmək üçün dəyişməli və təkmilləşməlidir ki, zamanın çağırışlarına cavab verə, qarşıya qoyulan vəzifələri yerinə yetirə bilsin. Müasir müəllimin fəaliyyəti yeni tədris metodlarından istifadə etmədən mümkün deyil, ona görə də mənim pedaqoji fəaliyyətimdə müasir tədris texnologiyalarının öyrənilməsi və dərs prosesində tətbiqi xüsusi yer tutur.

Nərgiz BƏXTİYAROVA,
ARTİ-nin Metodik dəstək və peşəkar inkişaf mərkəzinin Əlavə təhsilin təşkili şöbəsinin aparıcı mütəxəssisi

Rus dili və ədəbiyyatı tədrisinin müasir texnika və üsulları

Dərsdə İKT-dən istifadə insan qavrayışının 3 kanalına təsir etməyə imkan verir: vizual, eşitmə, kinestetik, yəni o, tədris materialının səmərəli mənimsənilməsinə kömək edir. Multimedia təqdimatlarından əyləncəli tapşırıqlar (məntiqi tapşırıqlar, krossvordlar, rebuslar), eyni zamanda, lüğət işinin təşkili (təfsir, düzgün yazı qaydalarının yoxlanılması), yoxlama mərhələsi (test tapşırıqları) zamanı istifadə olunur. Buna görə də dərsdə oyun texnologiyasının elementlərini krossvordlar, tapmacalar, anaqramlar şəklində tez-tez istifadə edirəm. Problemlə təlim və tənqidi təfəkkürün inkişafı texnologiyası çərçivəsində tədris metodlarından istifadəyə üstünlük verilməsi pedaqoji fəaliyyət və təcrübələr nəticəsində müəllim və psixoloqlar tərəfindən əldə edilən aşağıdakı məlumatlar ilə əsaslandırılır və təsdiqlənir. Bundan belə nəticə çıxır ki, insan xatırlayır:

Oxuduqlarının 10%-ni;
Eşitdiklərinin 20%-ni;
Gördüklərinin 30%-ni;
Qrup müzakirələrində iştirak edəndə 50-70%;

80% şagird müstəqil olaraq problemi aşkar etdikdə və formalaşdırdıqda;

90% öyrənən bilavasitə real fəaliyyətdə, problemlərin müstəqil formalaşdırılmasında, işlənilib hazırlanmasında və qərarların qəbulunda, nəticə və proqnozların formalaşmasında iştirak etdikdə.

Rus dili və ədəbiyyatı dərslərinin inteqrasiyası aşağıdakı kimidir:

Rus dili dərslərini öyrənilən əsərlərin bədii mətnlərinin və ya yazıçıların yaradıcılığına dair ədəbi-tənqidi məqalələrin (didaktik paylama materialı, yoxlama imla, ifadə) materialı əsasında qururam.

Ədəbiyyat dərslərində biz bədii əsərlərin dilini (leksika, sintaksis, təsviri ifadə vasitələri) təhlil edirik. Pedaqoji texnologiyaların mühüm tərkib hissəsi təlim metodlarıdır. Düşünürəm ki, öz işimdə müxtəlif üsullardan is-

effektivliyini artıran məhz belə dərslərdir: şagirdlərin fəallığını, müstəqilliyini, şəxsi təşəbbüs-karlılığını və yaradıcılığını inkişaf etdirmək. Ədəbiyyat dərslərində bədii əsərlərin dilini (leksika, sintaksis, şəkilli və ifadəli vasitələr) təhlil edirik.

“Qalın və nazik suallar” üsulu

Bu üsul öz-özünə təhsil və ev tapşırıqları üçün istifadə edilə bilər. “Nazik” - bəli/xeyr cavabını tələb edən sadə, monoheca-ly suallardır. “Qalın” suallar- şagirdləri daha yüksək təfəkkür səviyyəsinə çatdırır: müqayisə, təhlil, sintez, qiymətləndirmə.

5 dəqiqəlik esse. Bu tip yazı tapşırığı adətən dərslərin sonunda təhsilənlərin öyrənilən mövzu haqqında biliklərini ümumiləşdirməyə kömək etmək üçün istifadə olunur. Müəllim üçün bu, əks-əlaqə imkanındır.

Kollaj

Bu tip dərslərdə məktəblilərin fəaliyyətinin nəticələrini formalaşdırmaq və rəsmiləşdirmək bacarıqlarının öyrədilməsi də eyni dərəcədə vacibdir. Çox vaxt dərsi yekunlaşdırarkən “Kollaj” kimi texnikadan istifadə edirik.

Buktreylər (ingiliscə book - “kitab”, “treylər” - film afişası)

tifadə etməliyəm, mən reproduktiv tədris üsulları olmadan keçinmirəm, amma yenilərinə də yerləşdirməyə çalışıram. Həm müəllimin, həm də şagirdin dərslərdəki fəaliyyətinin məzmununun əsasını dərslərin bir-biri ilə əlaqəli üç mərhələsi təşkil edir: məqsəd qoyma, müstəqil məhsuldar fəaliyyət, qiymətləndirmə.

Buna görə də texnikaları bu mərhələlərə uyğun təsnif etmək olar, lakin bu, fərziyyə deyil. Eyni texnikaların bəzilərinə dərslərin müxtəlif mərhələlərində icazə verilir, digərləri isə tədris prosesinin təşkilinə kömək edir. Sadalanan texnologiyaların tətbiqi çərçivəsində və dərslərin sadalanan mərhələlərində dərslərin təşkili və aparılmasının tətbiqi formalarından istifadə olunur. Aşağıdakı üsullardan istifadə edirəm:

“İstisna” üsulu. Sözlər verilir: pəncərələr, doğruluq, nadir, şəhər, ünsiyyət. Soruşulur: Hansı söz artıqdır? Bir qayda olaraq, iştirakçılar “nadir” sözünü tapırlar. Belə ki, o, nə sualına deyil, necə sualına cavab verir. Mövzu “Sifət”dir.

Hesab edirəm ki, bu texnologiyaların tətbiqi inteqrasiya olunmuş dərslər və onların qeyri-standart formada həyata keçirilməsi ilə asanlaşdırılır. Qeyri-standart dərslərin təşkili və keçirilməsini təcrübədən keçirərək belə nəticəyə gəlirəm ki, təlimin

- istənilən kitab haqqında pulsuz bədii formada danışan qısa video.

Cəsarət toplayın - cəhd edin!

Bir dəfə padşah bütün saray əyanlarını sınaqdan keçirmək qərarına gəldi və orada olanları heç kimin görmədiyini və açmadığını nəhəng bir qapı kilidinin yanına apardı. Kilid o qədər böyük idi ki, beləsinə hələ heç kim görməmişdi. Və onu açmağı xahiş etdi. Saray əyanlarından bəziləri başlarını buladılar. Müdrik sayılan digərləri isə kilidə baxmağa başladılar, lakin tezliklə onu açmağa bilməyəcəklərini etiraf etdilər. Müdriklər uğursuz olduqları üçün qalan saray əyanlarının bu işin onların gücündən kənar, çox çətin olduğunu etiraf etməkdən başqa çarəsi qalmadı. Kilidə yalnız vəzir yaxınlaşdı. Diqqətlə yoxlamağa, toxunmağa başladı, sonra müxtəlif üsullarla yerindən tərpətməyə çalışdı və nəhayət, bir sıçrayışla onu silklədi. Möcüzə - kilid açıldı! O, sadəcə tam bağlanmamışdı. Sonra padşah elan etdi: “Siz sarayda yer alacaqsınız, çünki təkə gördüyünüz və eşitdiyinizə deyil, həm də öz gücünüzdə güvənirsiniz və cəhd etməkdən qorxmursunuz”.

Ona görə də hər bir müəllim daha müasir texnologiyalara və tədris metodlarına yiyələnməyə cəhd etməkdən çəkinməməlidir!

Mənbədən ixtisarla tərcümə: <https://nsportal.ru/shkola/rodnoyazyk-i-literatura/library/2021/10/24/sovremennyye-priemy-i-metody-prepodavaniya>

<https://nsportal.ru/>